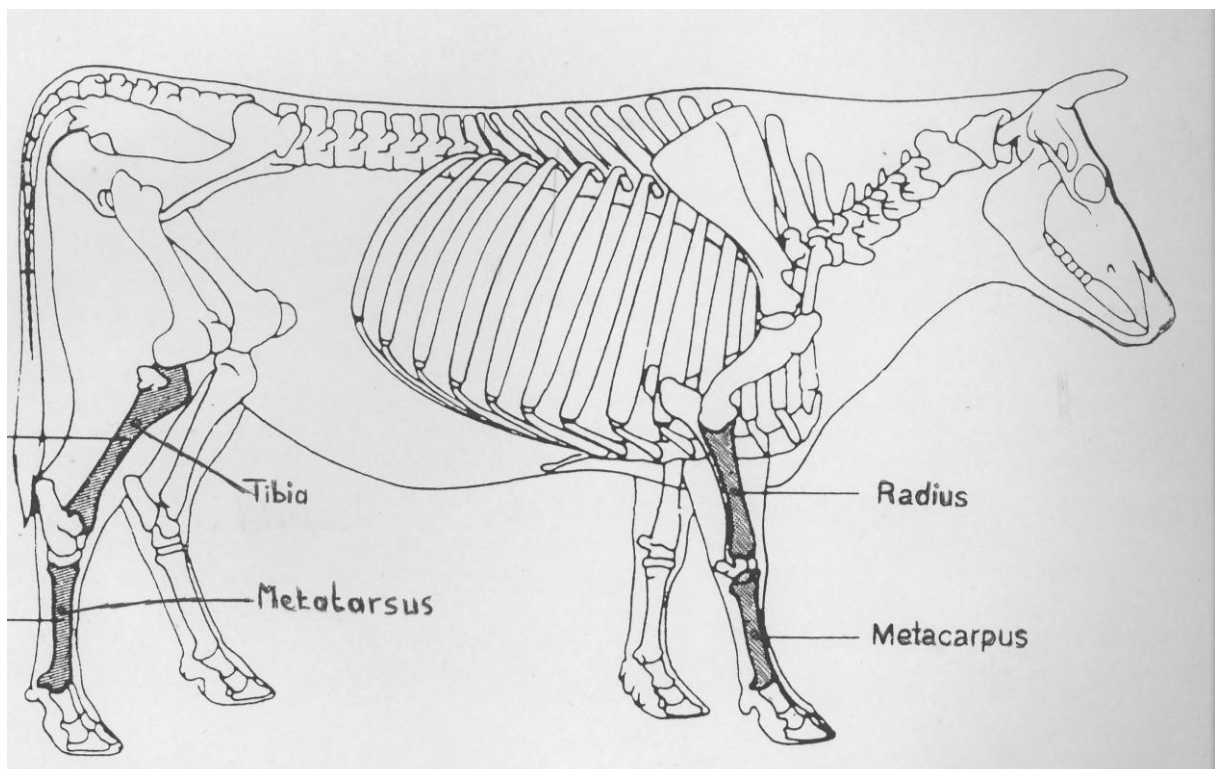

Cursus “Beenbewerken algemeen”

Ans Nieuwenburg - Bron

Nauw verwant aan been zijn:	Ivoor	Structuur is zichtbaar bij dwars- en langsdoorsnee.
	Gewei	Net als been bedekt. Er is verschil in Hert- en Rendiergewei.
	Hoorn	Bestaat uit laagjes. Het groeit om een beenpit en is te vervormen.
	Schildpad,	Heeft dezelfde samenstelling als hoorn en is ook goed te vervormen. De laagjes zitten vaster op elkaar. Verschil is: Een plak hoorn kan aan de ene kant wit en aan de andere kant zwart zijn. Schildpad is door en door hetzelfde.

Botten van rund (of paard)

LET OP: Kalfsbot is kleiner en dunner, maar makkelijker te bewerken.

a.-de schenkel, (onderste stuk van de achterpoot) De schenkel van een paard is vetter en bruiner van kleur, die van een kalf is zachter en heeft een kleiner gat.

b.-lange schenkel moet van het onderste deel van de achterpoot van een koe zijn.

TIP: vraag de slager er de gewrichten vanaf te zagen en de poot in de lengte door te zagen.

c.-rib wordt veel gebruikt voor naalden, voor dekplaatjes voor doosjes (rib van een jong dier is ongeschikt, omdat het been nog te slap is.) Rib het dichtst bij de lendenen is het breedst.

d.-schouderblad

e.-ossenstaart deeltjes zeer geschikt voor knopen

Botten van varken -Varkensbotten zijn grillig van vorm en bevatten veel merg. Dus voor bewerking minder geschikt.

Botten van elanden Elandenpoot is recht materiaal

Botten van lam

De poot is geschikt voor het maken van een kokertje en voor fluiten.

Botten van kalkoen

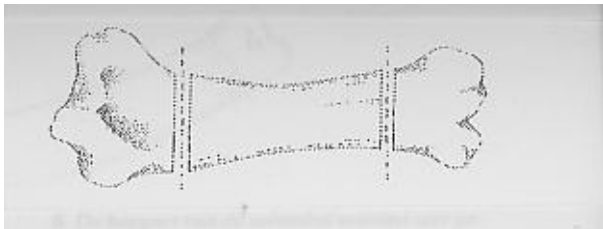
De poot is geschikt voor het maken van een kokertje

Gebruiksklaar maken:

-Rauwe botten moeten heel vers zijn en onmiddellijk in water gezet worden als u geen tijd hebt om ze meteen schoon te maken.

LET OP: Als de botten langer liggen gaan ze stinken, en de stank is er op geen enkele manier uit te krijgen + er kan lijk-gif ontstaan en dat is heel gevaarlijk.

-Schenkel -haal hem bij de slager of het slachthuis of uit de soep.

-laat de kop eraf zagen.

-verwijder zo veel mogelijk de vleesresten en het merg

Dan Òf A

-leg de verse bot een paar dagen in water om de bloeddelen eruit te laten trekken

-breng het bot tot aan de kook en laat't 1 ½ uur zo liggen

-spoel het na met heet water

Òf B.

-laat het bot een paar weken in schoon water staan

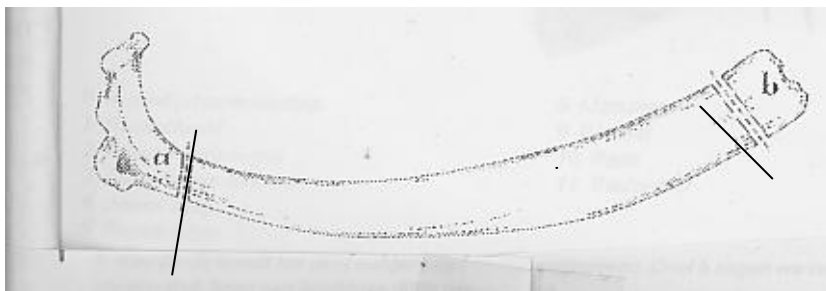
-krab het elke dag wat schoner en ververs het water ook

Op deze manier is het bot lichter te bewerken en minder breekbaar.

-Rib

-leg de verse rib een paar dagen in water om de bloeddelen eruit te laten trekken

-ververs elke dag het water

-Zaag de uiterste delen heel ruim af en gooi ze weg

-verwijder vel- en vleesresten

-Zaag ze in bruikbare delen, nadat ze zoveel mogelijk van vlees en vellen zijn ontdaan.

-Laat ze een paar dagen in water staan.

LET OP: wel iedere dag het water verversen

-Sudder de rib dan 1 1/2 a 2 uur

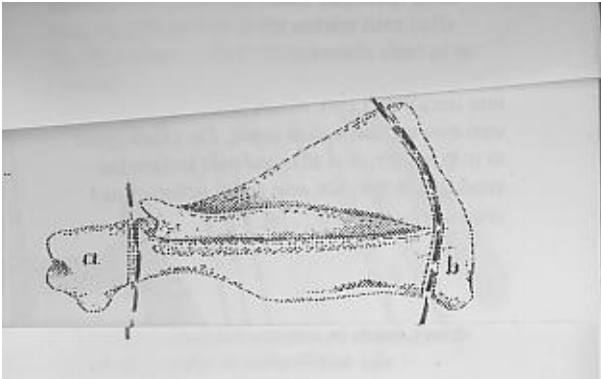
LET OP: koken maakt het bot hard en bros)

-Spoel de rib met heet water, maak hem verder schoon en sudder hem even na.

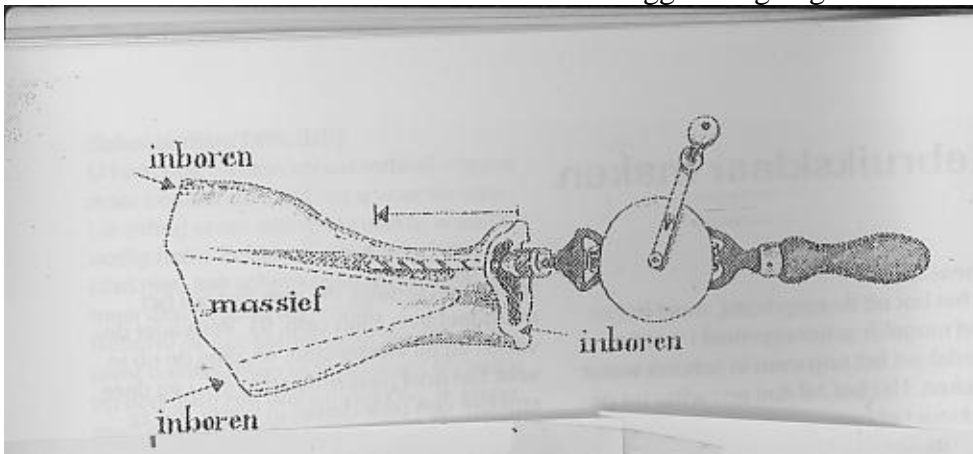
TIP: Je kunt ook het in het water laten staan overslaan en meteen gaan sudderen.

- Lange schenkel:**
- 1. zet de verse schenkel een paar dagen in water om de bloeddelen eruit te laten trekken en dan door naar 5 of de schenkel een paar weken in water zetten om bruikbaar rauw bot te krijgen, dat minder breekbaar is. Sudderer hoeft dan niet meer.
 - 2. haal het merg eruit
 - 3. ververs elke dag het water
 - 4. maak de schenkel schoon
 - 5. sudder de schenkel 2 ½ uur, hij krijgt een witte tot gelige kleur
 - droog de schenkel goed in de zon en laat het op deze manier bleken

- Schouderblad:**
- vraag de slager de kop en de ruime uiterste andere kant eraf te zagen.

Kan de slager er de vleugel ook afzagen??
Deze niet weggooien graag.

- boor gaten in het merg om tijdens het koken meer merg kwijt te raken
- zet het verse schouderblad direct een paar dagen in water om de bloeddelen eruit te laten trekken
- ververs elke dag het water
- sudder het blad dan 1 1/2 a 2 uur
- droog het blad goed in de zon en laat het bleken

OPMERKING van Ans: Ze raadt tegenwoordig het gebruik van schouderblad af. Het is een enorme klus en je hebt er een heel grote pan voor nodig. Je kunt ook alleen maar een schouderblad gebruiken van een niet jong en niet te oud dier.

LET OP: Bleek het been nooit in bleekwater. Het been wordt dan te broos. Hang het liever buiten te drogen, zodat zon en regen hun invloed hebben.

Gereedschap: bankschroefje
Zaagplankje
Figuurzaagbeugel en zaagjes
Halfronde bastaard-vijl
Eventueel: junior ijzerzaag
en naaldvijltjes
Mesjes
Schuurlinnen, grof en fijn
Boormachientje en boortjes
Polijsmiddel Koperpoets voor hoog glans
Vochtig zeemleer met puimsteen voor matte glans

Vorbewerking: -maak het bot op juiste dikte en enigszins glad. (alleen maar dat deel, dat je gaat gebruiken.)
TIP: als het van te voren een nacht in het water staat is het been zachter dus makkelijker te bewerken.

Bewerking: -maak een papieren modelletje en plak dit op het been
-zaag het dan uit (**LET OP:** vergeet niet een sokkeltje er aan te laten om het geheel in de bankschroef vast te zetten)
-maak eerst het grofste deel (b.v. van een haaknaald maak je de haak het laatst, bij een doos of servetring eerst de binnenkant)
-vijl en schuur daar waar het voorwerp steunt

Afwerking: -vijlen, schuren, polijsten, bleken in de zon (nooit in bleekwater) of kleuren in thee b.v.

TIPS: -bewaars het vijlsel voor vulstof bij eventuele kieren (vijlsel vermengen met beenderlijm of niet-prehistorische houtlijm. Deze is beter verkrijgbaar en ook prima)
-teken nooit met ballpoint op been
-gebruik kaarsvet bij het zagen als het zagen te zwaar gaat
-bind een vergevorderd werkstuk vast om vallen te voorkomen
-ga soms met je werkstuk over de vijl (of het schuurlinnen) in plaats van met de vijl over het werkstuk
-vijl nooit haaks op het been, vijl mee met de structuur.
-bewaars bijna versleten schuurlinnen voor het polijsten
-begin een rijggat voor een kraal vanuit het midden van de zijkanten. Zo zie je het geknoei in de kraal nooit

Versieren: Met lijnen door de vijl
Met putjes of gaatjes (denk aan het afronden) Gaatjes kun je vullen met hout, metaal of kraaltjes
Met krassen en daarin kleuren vegen
Met lijnen door inzagen en vullen met lijn en kleur of metaal
Door beschilderen
Eigen fantasie
Kleuren **Rood of bruin** door meekrab. Het wordt **rood** door meekrab in water tot 60 oC
Het wordt **bruin** door meekrab in heter water

Het wordt **rose** als je bij het bruine
water wat urine of amonia doet

Geel door stinkende gouwe of uienschil

Ans Nieuwenburg- Bron was een zeer bevlogen been- en gewei bewerkster.
ze heeft ons veel geleerd.
Helaas is ze in 2006 overleden